

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο υπ. διδάκτορος:

Ευγενία Παπαγεωργίου

Συμβουλευτική επιτροπή:

Κα. Εύη Πετροπούλου (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ)

Κος. Waldemar Fromm (Καθηγητής, Τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας, LMU)

Κος. Stefan Lindinger (Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ)

Τίτλος Διδακτορικής Διατριβής

Τα παιδικά χρόνια στο Μόναχο: Ανάμνηση, Παιδική ηλικία και Τόπος σε επιλεγμένα έργα της Annette Kolb

Περίληψη:

Στα πλαίσια της διδακτορικής διατριβής έχουν επιλεγεί τέσσερα λογοτεχνικά έργα της γαλλογερμανίδας συγγραφέως Annette Kolb (1871-1967). Πρόκειται για δύο μυθιστορήματα, Daphne Herbst (1928) και Die Schaukel (1934), όπως και για δύο μικρότερα σε έκταση έργα, τα οποία φέρουν τους τίτλους Klosterleben (1954) και Münchner Albumblätter (1953) αντίστοιχα. Αντικείμενο της εν λόγω διατριβής αποτελούν τόσο οι τοπικές περιγραφές (τοπία, η πόλη του Μονάχου, ο χώρος ως κοινωνική και ψυχική κατηγορία) όσο και η, άλλοτε έμμεση και άλλοτε άμεση, αποτύπωση των παιδικών αναμνήσεων της συγγραφέως στα κείμενα. Και στα τέσσερα αυτά έργα της, η συγγραφέας «πλέκει» την Ανάμνηση (Erinnerung) με την

Εμπειρία (Erfahrung), το ιδεατό Παρελθόν με την παρακμή του Παρόντος και η διγλωσσία της συνδέει τις δύο της Πατρίδες (Γαλλία, Γερμανία), μεταμορφώνοντας έτσι το Μόναχο, τη πόλη των παιδικών της χρόνων, σε έναν (ατομικό και ιδιωτικό) τόπο μνήμης (Erinnerungsort). Στη προσπάθειά της να προβάλλει τη ταυτότητα της και να σώσει τις παιδικές της αναμνήσεις, οι οποίες αποτελούν πολύτιμα στολίδια της ζωής της, η Kolb καταφέρνει, κάποιες φορές συνειδητά και κάποιες ασυνείδητα, να αποτυπώσει τόσο τη πόλη του Μονάχου όσο και την βαυαρική Αυλή σε μια εποχή ευημερίας και πολιτισμικού άνθους. Μεθοδολογικά θα χρησιμοποιηθούν θεωρίες χώρου, μνήμης και ανάμνησης (Proust, Benjamin, Assmann κλπ.) όπως και ψυχαναλυτικές θεωρίες, οι οποίες εστιάζουν στα Τραύματα και στην απόπτωσή τους σε λογοτεχνικά έργα. Τα επιχειρήματα θα ενισχυθούν επίσης μέσω αναφορών σε αδημοσίευτα (λογοτεχνικά και μη) κείμενα της συγγραφέως. Στόχος της διατριβής είναι να εξετάσει τη σχέση μεταξύ της προσωπικής και της συλλογικής ταυτότητας όπως και τη σημασία της αυτοβιογραφικής μνήμης στη προαγωγή της συλλογικής κουλτούρας μνήμης αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς.

Evgenia Papageorgiou

Advisory committee:

Assoc. Prof. **Evi Petropoulou** (Department of German Language and Literature, NKUA)

Prof. **Waldemar Fromm** (German Philology, LMU)

Assoc. Prof. **Stefan Lindinger** (Department of German Language and Literature, NKUA)

Thesis title:

Munich childhood: Memory, childhood and space in selected works of Annette Kolb

Abstract:

The corpus of this dissertation consists in four literary works written by the Franco-German author Annette Kolb (1871-1967)- namely *Daphne Herbst* (1928), *Die Schaukel* (1934), *Klosterleben* (1954) and *Münchner Albumblätter* (1953). In all four works, the author intertwines memory (Erinnerung) with experience (Erfahrung), the idealized past with the decadence of the present, and her bilingualism connects her two Homelands (France and Germany), thus transforming Munich, the city of her childhood, into a (personal and private) site of memory (Erinnerungsort). In her attempt to assert her identity and to preserve her childhood memories, which constitute precious treasures of her life, Kolb manages, sometimes consciously and sometimes unconsciously, to depict both the city of Munich and the Bavarian Court in a time of prosperity and cultural flourishing. With this analysis I examine both topographical descriptions (landscapes, the city of Munich, space as a social and psychological category) and the, sometimes indirect and sometimes direct, representation of the author's childhood memories in her texts.

Methodologically, I shall rely on theories of space, memory, and recollection (Proust, Benjamin, Assmann, etc.), as well as on psychoanalytic theories focusing on Trauma (Trauma Studies) and its representation in literary works. The arguments will also be reinforced through references to unpublished (literary and non-literary) texts written by same author. The aim of this thesis is to examine the relationship between personal

and collective identity, as well as the significance of autobiographical memory in promoting Remembrance Culture and cultural heritage.

Evgenia Papageorgiou

Betreuungskommission:

Assoc. Prof. **Evi Petropoulou** (Fachbereich für Deutsche Sprache und Literatur, NKUA)

Prof. Dr. **Waldemar Fromm** (Fachschaft Germanistik, LMU)

Assoc. Prof. **Stefan Lindinger** (Fachbereich für Deutsche Sprache und Literatur, NKUA)

Titel der Dissertation:

Münchner Kindheit: Erinnerung, Kindheit und Raum in ausgewählten Texten von Annette Kolb

Abstract:

Im Rahmen des Dissertationsprojektes wurden insgesamt vier Werke der deutsch-französischen Autorin Annette Kolb (1871-1967) ausgewählt. Ihre zwei letzten Romane Daphne Herbst (1928) und Die Schaukel (1934) und zwei Kurzgeschichten, die die Titel Klosterleben (1954) und Münchner Albumblätter (1953) tragen.

In ihren Texten verflechten sich das Erinnern mit dem Erleben, die (ideale) Vergangenheit mit der (dekadenten) Gegenwart. Ihre Zweisprachigkeit verbindet sich mit Kolbs Heimat, Frankreich und Deutschland, und verwandelt die Stadt München zu einem (privaten) Erinnerungsort. Ihre Werke sind eine Mischung aus Autobiographie und erzählter Geschichte. Auf der Suche nach ihrer eigenen Identität und bei dem Versuch, ihre eigenen Kindheitserinnerungen zu bewahren, erzählt Kolb Geschichten, die eigentlich zur kollektiven Erinnerungskultur gehören, und schildert die Stadt München zur Zeit ihres kulturellen Höhepunktes. Zu den wichtigsten Forschungsfragen gehören das Verhältnis zwischen den Erinnerungen und den topographischen Darstellungen sowie die enge Verbindung zwischen den privaten Erinnerungen und den Erinnerungen an geschichtliche Ereignisse.

Die Darstellung der Stadt München und der Münchner (Hof)Gesellschaft wird mit Hilfe von Raumtheorien (Topografie, Raum als soziale und kulturelle Kategorie usw.) untersucht. Erforscht werden auch die Kindheitstraumata und die Kindheitserinnerungen, die direkt oder indirekt, bewusst oder teils unbewusst, in den Werken vorkommen. Für die Unterstützung meiner Thesen werde ich mich nicht nur auf literaturgeschichtliche Beiträge, auf Erinnerungstheorien (u.a. Assmann, Proust, Benjamin, Foucault usw.) und auf Raumtheorien stützen, sondern auch auf Briefe, Texte und Unterlagen, die zum Nachlass der Schriftstellerin gehören und auch in der neuen Werkausgabe noch nicht veröffentlicht worden sind.